

**Державний вищий навчальний заклад  
«Ужгородський національний університет»  
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання  
«Порівняльно-аналітичне право»**

**№ 6, 2018**

**Ужгородський національний університет  
Ужгород 2018**

**Порівняльно-аналітичне право** – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Головний редактор:</b>         | <b>Бисага Юрій Михайлович</b> – доктор юридичних наук, професор                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Заст. гол. редактора:</b>      | <b>Бєлов Дмитро Миколайович</b> – доктор юридичних наук, професор                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Відповідальний секретар:</b>   | <b>Рогач Олександр Янович</b> – доктор юридичних наук, професор                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Члени редакційної колегії:</b> | <b>Бедь Віктор Васильович</b> – доктор юридичних наук, професор;<br><b>Білаш Олександр Володимирович</b> – доктор теології, кандидат юридичних наук, доцент;<br><b>Гайніш Едіта</b> – доктор права, доктор філософії у сфері права (Словацька Республіка);<br><b>Громовчук Мирослава Володимирівна</b> – кандидат юридичних наук, доцент;<br><b>Дрозд Олексій Юрійович</b> – доктор юридичних наук, доцент;<br><b>Жежихова Мартина</b> – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);<br><b>Лазур Ярослав Володимирович</b> – доктор юридичних наук, професор;<br><b>Легеза Юлія Олександрівна</b> – доктор юридичних наук, професор;<br><b>Лемак Василь Васильович</b> – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України;<br><b>Мраз Станіслав</b> – доктор юридичних наук, професор (Словацька Республіка);<br><b>Рогач Іван</b> – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);<br><b>Севрюков Олександр Павлович</b> – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);<br><b>Семерак Олександр Созонович</b> – кандидат юридичних наук, професор;<br><b>Сідак Микола Васильович</b> – доктор юридичних наук, професор;<br><b>Станіш Пьотр</b> – доктор права, професор (Республіка Польща);<br><b>Ступник Ярослав Валерійович</b> – кандидат юридичних наук, доцент;<br><b>Уканов Казбек</b> – доктор юридичних наук, професор (Республіка Казахстан);<br><b>Фазикош Василь Георгійович</b> – кандидат юридичних наук, професор;<br><b>Федоренко Владислав Леонідович</b> – доктор юридичних наук, професор;<br><b>Шекк Олена Олександрівна</b> – кандидат юридичних наук, доцент (Російська Федерація);<br><b>Ярема Василь Іванович</b> – доктор економічних наук, професор. |

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 12 від 20.12.2018 року*

## ЗМІСТ

## РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;  
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Атаманова Н.В.

ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ «ОКСАМИТОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ»  
У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....18

Бутирін Є.О.

ІСТОРІОГРАФІЧНА КРИТИКА ІНСТИТУТУ ЗЕМСЬКИХ ДІЛЬНИЧНИХ НАЧАЛЬНИКІВ  
ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СУДОВОЇ ФУНКЦІЇ.....21

Гільбург А.М.

ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА: СПІВВІДНОШЕННЯ І ВЗАЄМОДІЯ.....26

Журавель О.А.

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВА ЛЮДИНИ  
НА САМОЗАХИСТ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....31

Забокрицький І.І.

ПОРІВНЯЛЬНА КОНСТИТУЦІЙНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ: ДОСВІД ВЕРХОВНОГО СУДУ США  
(НА ПРИКЛАДІ СПРАВ ROPER V SIMMONS, WASHINGTON V. GLUCKSBERG).....35

Зварич Р.В.

ЗДІЙСНЕННЯ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА У ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ  
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї.....40

Нестерцова-Собакарь О.В.

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1864 РОКУ НА РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ.....44

Письменна О.П.

СУБРОГАЦІЯ В РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....47

Почепцов Ю.В.

ПІЗНАВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ТИПІВ ПРАВОРОЗУМІННЯ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ  
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ДІЄВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВА.....49

Селіхов Д.А.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЛО-ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ  
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ).....53

Чабан Н.А.

НЕУПЕРЕДЖЕНИЙ СУД ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА.....56

## РОЗДІЛ 2

## КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Волкова Д.Є.

ОЗНАКИ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: НАБЛИЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....62

Дем'янчук Т.Д., Пташник-Середюк О.І.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ Й НЕДИСКРИМІНАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ.....65

Ланько О.О.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОКРЕСЛЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ПАРЛАМЕНТСЬКА ОПОЗИЦІЯ»  
В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....68

Михалчич В.М.

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.....71

Піфко О.О.

ОКРЕМІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕНЬ  
ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ В УКРАЇНІ.....74

Сердюк Н.А.

СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....77

Средницька І.Ю.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ...79

Сьох К.Я., Ткаченко А.Д.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ВИБОРЧИХ ПРАВ І ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ  
У ВИБОРЧОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....83

|                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Топазли Р.А.</b><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВНЕСЕННЯ ЗМІН<br>ДО КОНСТИТУЦІЇ ДЕРЖАВИ.....                                                                | 86  |
| <b>РОЗДІЛ 3</b>                                                                                                                                                               |     |
| <b>ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;<br/>СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО</b>                                                                                        |     |
| <b>Басай О.В.</b><br>ДИСПОЗИТИВНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....                                                                                                 | 89  |
| <b>Берзіна А.Б.</b><br>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ В УКРАЇНІ.....                                                                         | 92  |
| <b>Бортник О.Г., Степаненко Т.В.</b><br>ПУБЛИЧНІЕ И ЧАСТНЫЕ ИНТЕРЕСЫ КАК КРИТЕРИИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ<br>РАЗУМНОГО СРОКА РАЗРЕШЕНИЯ ДЕЛА В ПОРЯДКЕ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА..... | 95  |
| <b>Воронова О.В., Моїсєнко Д.М.</b><br>ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЛИСТУВАННЯ<br>ЯК ДОКАЗУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....                                  | 99  |
| <b>Грабовська Г.М., Кунц І.С.</b><br>ПРАВО НА ЖИТТЯ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО,<br>ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....                                      | 101 |
| <b>Кеда Ю.О.</b><br>ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ПІД ЧАС ЗАЛУЧЕННЯ<br>ДО АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ: ЗАРУБІЖНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА.....                           | 104 |
| <b>Костова Н.І.</b><br>МІЖНАРОДНЕ-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ.....                                                                                    | 107 |
| <b>Кронда О.Ю.</b><br>ПОВНОВАЖЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ<br>У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....                                                                | 111 |
| <b>Кучерук К.І.</b><br>ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ ЗА<br>ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....                         | 113 |
| <b>Лещинська-Вьонцек М.</b><br>РЕСТИТУЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....                                                                         | 116 |
| <b>Малярчук Л.С.</b><br>НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ «ЗВЕРНЕННЯ СТЫГНЕННЯ<br>НА МАЙНО БОРЖНИКА» ЯК ПРОВАДЖЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОЦЕСУ.....                              | 118 |
| <b>Масло Т.М.</b><br>ПРОПОРЦІЙНІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ КРИТЕРІЙ РОЗСУДУ СУДУ<br>В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....                                                                        | 121 |
| <b>Менджул М.В.</b><br>ЗАБОРОНА НАСИЛЬСТВА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА ЗАСАДА РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН.....                                                                           | 125 |
| <b>Мудрицька К.О.</b><br>ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ<br>ІНТЕРНЕТ-ВІДНОСИН ТА СПЕЦИФІКА ІНТЕРНЕТ-СПОРІВ.....                                                       | 128 |
| <b>Панченко І.С.</b><br>ВСТАНОВЛЕННЯ НОТАРІУСОМ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В ПРОВАДЖЕННІ<br>З ПОСВІДЧЕННЯ ДОГОВОРІВ ВІДЧУЖЕННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА.....                              | 133 |
| <b>Парасюк В.М.</b><br>ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН.....                                                                                               | 137 |
| <b>Серая А.К.</b><br>ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА БЕЗВІДКЛИЧНОЇ ДОВІРНОСТІ<br>В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....                                                                   | 140 |
| <b>Щока С.В.</b><br>ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ АКЦІОНЕРІВ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ<br>ЗА ДОПОМОГОЮ ОРГАНІВ ПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА.....                                                 | 143 |

## РОЗДІЛ 4

### ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

**Добровольська В.В.**

ПРАВОВІДНОСИНИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПОНЯТІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....147

**Дрішлюк В.І.**

ІНСТИТУТ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ АКТИВ  
У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ЗА НОВИМИ ПРАВИЛАМИ.....150

**Колосов Р.В.**

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ  
«ЧАСТКА У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ» ТА «КОРПОРАТИВНІ ПРАВА».....153

**Никифорчук М.І.**

ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЧАСОВІ КАТЕГОРІЇ» У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....156

**Штефан О.О.**

КАТЕГОРІЯ «ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ»: ТЕОРІЯ, ЗАКОНОДАВСТВО І СУДОВА ПРАКТИКА.....159

## РОЗДІЛ 5

### ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**Малюга Л.Ю.**

СОЦІАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПОЛЬЩІ: ВИКОРИСТАННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ.....164

**Менів Л.Д.**

РОЗРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ІНІЦІАТИВИ ПРАЦІВНИКА  
ЗА ПРОЕКТОМ НОВОГО ТРУДОВОГО КОДЕКСУ.....169

**Сичова В.В.**

СПІВВІДНОШЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ І ЛОКАЛЬНИХ НОРМ  
У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....173

## РОЗДІЛ 6

### ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

**Діхтярь А.В.**

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ҐРУНТІВ.....176

**Кувалдіна О.О.**

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ  
ТА ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....178

**Піддубна Д.С.**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ «ЗБРОЯ» ЯК ФОРМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ  
ТА БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ АГРАРНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ.....181

**Платонова Є.О.**

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ.....185

**Ратушна С.І.**

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ.....188

**Сюйва І.С.**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА  
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.....191

## РОЗДІЛ 7

### АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

**Атаманчук Н.І.**

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.....195

**Баглаєнко С.С.**

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКЕ ВИЗНАЧАЄ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ  
СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....198

**Бояринцева М.А.**

АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД ЯК СКЛАДНИК СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....201

|                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Волох О.К.</b><br>ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ПРОЦЕДУРИ<br>ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....                                                | 205 |
| <b>Голобутовський Р.З.</b><br>ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ<br>ТА ЇХ МІСЦЕ СЕРЕД ФУНКЦІЙ СУДОВОЇ ВЛАДИ.....                                   | 208 |
| <b>Данилевич Н.А.</b><br>ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОПЛАТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ<br>У ВИГЛЯДІ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДЛЯ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН.....                     | 210 |
| <b>Діденко С.В.</b><br>КЛАСИФІКАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ СФЕРУ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ.....                                                     | 212 |
| <b>Дмитрик А.Б., Щирба А.Р.</b><br>СУБ'ЄКТИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ.....                                                              | 214 |
| <b>Доронін І.М.</b><br>ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ<br>В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....                                           | 217 |
| <b>Дракохруст Т.В.</b><br>ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ Й ОЗНАКИ.....                                                                        | 221 |
| <b>Калатур М.В.</b><br>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ<br>ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛІДЧИХ ОРГАНІВ КРАЇН СНД.....                                      | 224 |
| <b>Карабін Т.О.</b><br>ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА.....                                                                                                      | 229 |
| <b>Кіцул С.Ю.</b><br>ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ ГАЗОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....                                                                                   | 233 |
| <b>Книш С.В.</b><br>ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО<br>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....         | 237 |
| <b>Кобко Є.В.</b><br>ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....                                                                             | 240 |
| <b>Коваленко А.А.</b><br>ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПРАВА.....                                                                                   | 243 |
| <b>Ковалко Н.М.</b><br>ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ<br>ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ І МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ..... | 246 |
| <b>Ковальчук С.П.</b><br>УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ<br>НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....                     | 249 |
| <b>Колесніков Д.В.</b><br>ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ<br>СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....                               | 251 |
| <b>Конєва І.В.</b><br>ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ<br>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....                                             | 254 |
| <b>Кравченко Н.М.</b><br>СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ<br>СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ.....      | 258 |
| <b>Лапінська Є.І.</b><br>ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ОЗНАКИ.....                                                                                      | 262 |
| <b>Логвиненко Б.О., Ігнатов С.О.</b><br>ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)....                                  | 266 |
| <b>Лозинський Ю.Р.</b><br>ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ.....                                                         | 269 |
| <b>Мішок С.М.</b><br>ОСОБЛИВОСТІ АТЕСТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ, ЩО ВИКОНУЮТЬ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ,<br>ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....                                          | 272 |

|                                                                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Орловська І.Г.</b><br>СПЕЦИФІКА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ<br>В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВЕКТОРА РОЗВИТКУ.....                                                                                                                      | 276 |
| <b>Отчак Н.Я.</b><br>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ<br>ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ.....                                                                                                     | 279 |
| <b>Павлович-Сенета Я.П.</b><br>ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ<br>У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ.....                                                                                                    | 283 |
| <b>Параниця С.П., Тищенко К.М.</b><br>РЕФОРМУВАННЯ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ: ЗРАЗКОВА ТА ТИПОВА СПРАВИ – НОВЕЛИ<br>В КОДЕКСІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ.....                                                                               | 286 |
| <b>Петрик І.Я.</b><br>ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ<br>ЯК СУБ'ЄКТА ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА<br>ПОЛІТИЧНИМИ ПАРТІЯМИ.....                                                           | 289 |
| <b>Прокоф'єв М.М.</b><br>ПРАВОВА ПРИРОДА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ<br>ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ.....                                                                                                                | 292 |
| <b>Проць І.М.</b><br>ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ (КОНТРОЛЮ) В УКРАЇНІ.....                                                                                                                                                                    | 295 |
| <b>Рибалка К.І.</b><br>ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ<br>ЗЕМЕЛЬ ЗАПАСУ УКРАЇНИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....                                                                                                  | 299 |
| <b>Савюк М.Ф.</b><br>ДЖЕРЕЛА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ.....                                                                                                                                           | 302 |
| <b>Сезонова О.М.</b><br>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ<br>ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....                                                                                           | 305 |
| <b>Сибіга О.М.</b><br>ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН<br>У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....                                                                                                                 | 308 |
| <b>Сидоренко О.В.</b><br>СПЕЦИФІКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНИХ ПОСТІВ<br>ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....                                                                                                              | 312 |
| <b>Сиймовський Р.М.</b><br>ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕПАРТАМЕНТУ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ<br>У ПРОФІЛАКТИЦІ АДМІНІСТРАТИВНО КАРАНИХ ПОРУШЕНЬ ПОРЯДКУ ПРОВАДЖЕННЯ<br>ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ..... | 316 |
| <b>Скороход І.В.</b><br>ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ПОДАТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ:<br>ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ.....                                                                                                                  | 319 |
| <b>Скрипа Є.В.</b><br>ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ<br>ПІД ЧАС ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ НА МІСЬКОМУ ТА МІЖМІСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ.....                                                                              | 322 |
| <b>Смичок Є.М., Панаїд Я.І.</b><br>ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ ПОДАТКОВОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....                                                                                                                                             | 325 |
| <b>Соколовська Т.С.</b><br>СИСТЕМА ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ.....                                                                                                                                                                     | 329 |
| <b>Сокоринський Ю.В.</b><br>ПОНЯТТЯ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....                                                                                                                                                               | 331 |
| <b>Столбовий В.М.</b><br>ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН<br>У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....                                                                                                             | 334 |
| <b>Сукманова О.В.</b><br>ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ<br>ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ОХОРОНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....                                                                                                  | 337 |
| <b>Тимчишин Т.М.</b><br>ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ.....                                                                                                                                             | 340 |

|                                                                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Тронько О.В., Довгаль Ю.С.</b><br>ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ<br>НА ОСНОВІ ДОСВІДУ РУМУНІЇ ТА БОЛГАРІЇ.....                                      | 343 |
| <b>Шамрук Н.Б., Шамрук О.П.</b><br>ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА<br>В СУЧАСНОМУ ВІТЧИЗНЯНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....                                         | 346 |
| <b>Шенгель А.Д.</b><br>ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ ПОСТІЙНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА<br>В МОДЕЛЬНИХ АКТАХ ОБСР ТА ООН.....                                                         | 349 |
| <b>Ярош А.О.</b><br>АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ<br>В РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ.....                                                                   | 353 |
| <b>РОЗДІЛ 8</b><br><b>КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;</b><br><b>КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО</b>                                                                                   |     |
| <b>Доброскок А.Ю.</b><br>ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВАНДАЛІЗМУ<br>ЯК СКЛАДНОЇ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ.....                                                          | 357 |
| <b>Затворнюк О.С.</b><br>ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ:<br>ДОСВІД УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....                                                        | 361 |
| <b>Ісраєлян А.О.</b><br>ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ВПЕРШЕ ЯК УМОВА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ<br>ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....                                                                  | 364 |
| <b>Карунік С.М.</b><br>ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ»:<br>НОРМАТИВНИЙ ТА ДОКТРИНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ.....                                                        | 368 |
| <b>Кияшко О.О.</b><br>ВІДМЕЖУВАННЯ ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ДЕРЖАВНОГО ЧИ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА<br>ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ.....                                                         | 371 |
| <b>Кізіменко Є.В.</b><br>ХАРАКТЕРИСТИКА КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ НЕЗАКОННОГО<br>ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ.....                      | 373 |
| <b>Климюк І.М.</b><br>МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З НАРКОТИЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....                                                                                                     | 377 |
| <b>Лепей О.В., Лепей М.В.</b><br>ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....                                                                    | 380 |
| <b>Літвін Л.Ю., Мельник Г.В.</b><br>СУЧАСНИЙ СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ПОСЯГАНЬ<br>НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....                                            | 383 |
| <b>Павленко Т.А.</b><br>ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ВБИВСТВА,<br>ВЧИНЕНОГО ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ ЧИ ЧЛЕНАМИ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....                                   | 386 |
| <b>Сімакова С.І., Мельник О.Г.</b><br>КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....                                                                                  | 389 |
| <b>Титаренко О.О.</b><br>КРИМІНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЧАСТИНА У СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ<br>ПОЛІТИКИ З ПИТАНЬ ДЕОКУПАЦІЇ ДОНБАСУ (СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ)..... | 391 |
| <b>Устрицька Н.І.</b><br>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ СУКУПНОСТІ ЗЛОЧИНІВ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ.....                                                                                      | 395 |
| <b>РОЗДІЛ 9</b><br><b>КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;</b><br><b>СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ</b>                                                        |     |
| <b>Башта І.І., Плохотишина Ю.Ю.</b><br>ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....                                                                                        | 398 |
| <b>Венедіктов А.А., Венедіктова Ю.Є.</b><br>ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....                                                          | 400 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Грібов М.Л., Шевченко Т.В.</b><br>ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНЬОКАМЕРНОЇ РОЗРОБКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ<br>КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПИТАННЯ ЗАКОННОСТІ.....                                                                                                         | 404 |
| <b>Гула Л.Ф.</b><br>ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ<br>ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....                                                                                                                      | 408 |
| <b>Ковальчук С.О.</b><br>ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ ЯК ЕТАП КРИМІНАЛЬНОГО<br>ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ: СУТНІСТЬ І ЗМІСТ.....                                                                                                                                          | 411 |
| <b>Крет Г.Р.</b><br>КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ<br>У ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....                                                                                                                                             | 414 |
| <b>Кричун Ю.А.</b><br>ІСТОРІЯ ПОШИРЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРСЬКОГО<br>КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ДОРЕФОРМЕННИЙ ПЕРІОД<br>(КІНЕЦЬ ХVІІІ СТ. – І ПОЛОВИНА ХІХ СТ.).....                                                    | 417 |
| <b>Масалітін А.О.</b><br>ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ФУТБОЛЬНИМИ ФАНАТАМИ.....                                                                                                                                                                 | 419 |
| <b>Серебрянський П.В.</b><br>ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ<br>УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....                                                                                                                                       | 422 |
| <b>Сидоренко Л.В.</b><br>ЗАСОБИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ<br>СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ І КЛАСИФІКАЦІЯ.....                                                                                                                 | 426 |
| <b>Січко В.О.</b><br>ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ.....                                                                                                                                                                        | 430 |
| <b>РОЗДІЛ 10</b><br><b>СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА</b>                                                                                                                                                                                                  |     |
| <b>Болдижар С.М.</b><br>СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ НА ЗАКАРПАТТІ В 1944–1945 РОКАХ.....                                                                                                                                                                      | 434 |
| <b>Козак І.Б.</b><br>ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КОНФЛІКТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТОРІН У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ.....                                                                                                                                                                      | 436 |
| <b>РОЗДІЛ 11</b><br><b>МІЖНАРОДНЕ ПРАВО</b>                                                                                                                                                                                                                       |     |
| <b>Ващенко В.А.</b><br>УМОВИ ДІЙСНОСТІ ДЕНОНСАЦІЇ ТА НАБУТТЯ НЕЮ ЧИННОСТІ.....                                                                                                                                                                                    | 439 |
| <b>Забара І.М.</b><br>КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ МІЖНАРОДНОЇ ЗАКОННОСТІ І<br>МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ В УКРАЇНСЬКІЙ ДОКТРИНІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....                                                                                      | 443 |
| <b>Карвацька С.Б.</b><br>ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН.....                                                                                                                                                               | 446 |
| <b>Юрович Д.С.</b><br>ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАНШТУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ<br>ЗАКОНОДАВСТВОМ КАНАДИ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....                                                                                                                    | 449 |
| <b>РОЗДІЛ 12</b><br><b>ФІЛОСОФІЯ ПРАВА</b>                                                                                                                                                                                                                        |     |
| <b>Гайворонюк Н.В., Приймак Б.І.</b><br>З ІСТОРІЇ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ: ГЕРБЕРТ ГАРТ ПРО МОРАЛЬНІСТЬ ПРАВА.....                                                                                                                                             | 452 |
| <b>РЕЦЕНЗІЇ</b>                                                                                                                                                                                                                                                   |     |
| <b>Гараджаєв Д.</b><br>РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ С.В. ОСАУЛЕНКО «ПРАВО НА СВОБОДУ ОБ'ЄДИНЕННЯ<br>В ПОЛІТИЧЕСКИЕ ПАРТИИ В УКРАИНЕ: КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ».....                                                                                               | 455 |
| <b>Фальковський А.О.</b><br>ДОКТРИНАЛЬНА РОЗРОБКА СУТНОСТЕЙ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ІДЕЙ У КОНЦЕПЦІЇ<br>ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА КАРЛА ПОППЕРА (РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ О.Л. МАКАРЕНКОВА<br>«ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ ІДЕЇ В КОНЦЕПЦІЇ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА КАРЛА ПОППЕРА»)..... | 456 |

## РЕФОРМУВАННЯ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ: ЗРАЗКОВА ТА ТИПОВА СПРАВИ – НОВЕЛИ В КОДЕКСІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

### REFORM AS A TIME CALL: EXAMPLARY AND TYPICAL LAWSUITS – AS A NOVELS OF THE CODE OF ADMINISTRATIVE LEGAL PROCEEDINGS OF UKRAINE

Параниця С.П.,

кандидат юридичних наук, доцент,  
заступник начальника кафедри оперативно-розшукової діяльності  
Національного університету державної фіскальної служби України

Тищенко К.М.,  
студентка

Навчально-наукового інституту права  
Національного університету державної фіскальної служби України

У статті розглянуто останні зміни до Кодексу адміністративного судочинства України, утвердження явищ типової та зразкової справи, семантику понять, сутність, особливості, практичний аспект, а також усі переваги та ризики реформування адміністративного судочинства.

**Ключові слова:** зразкова справа, типова справа, юрисдикція, Верховний Суд, процесуальна норма, новела, «пілотне рішення», прецедент.

В статье рассмотрены последние изменения в Кодексе административного судопроизводства Украины, утверждение явлений типичного и образцового дел, семантика понятий, сущность, особенности, практический аспект, а также все преимущества и риски реформирования административного судопроизводства.

**Ключевые слова:** образцовое дело, типичное дело, юрисдикция, Верховный Суд, процессуальная норма, новелла, «пилотное решение», прецедент.

The article deals with the latest changes to the Code of Administrative Legal Proceedings of Ukraine, the approval of typical and exemplary cases, semantics of concepts, essence, peculiarities, practical aspects, as well as all the advantages and risks of reforming administrative justice.

**Key words:** exemplary case, typical case, jurisdiction, Supreme Court, procedural norm, novel, "pilot decision", precedent.

**Постановка проблеми.** Спроби України стати повноправним членом Європейського Співтовариства не обмежуються імплементацією норм та їх ратифікацією, окрім цього, запроваджуються реформи та узгоджується національне законодавство з міжнародними стандартами. Саме зміни в адміністративному судочинстві можуть стати правовою гарантією українців у сфері судового захисту порушених прав і свобод. Поява й утвердження нових явищ, на кшталт зразкової та типової справи, стануть справжнім зрушенням у вдосконаленні процесуальних інструментів захисту, що є нині актуальним.

**Стан опрацювання тематики дослідження.** Дане питання є малодосліджуваним через його новизну. Тому до джерел належать суто законодавча база й узагальнена судова практика.

**Мета статті** полягає у визначенні сутності зразкової та типової справи, механізму їх правового регулювання, складнощів, що виникають на практиці, необхідності подальшого їх впровадження.

**Виклад основного матеріалу.** Ст. 1 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС) України «визначає юрисдикцію та повноваження адміністративних судів, встановлює порядок здійснення судочинства в адміністративних судах». У свою чергу, ст. 2 регламентує завдання та засади адміністративного судочинства. Завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин із метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень із боку суб'єктів владних повноважень. До основних принципів належать такі:

- 1) верховенство права;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 4) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі;

- 5) обов'язковість судового рішення;
- 6) забезпечення права на апеляційний перегляд справи;
- 7) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом;
- 8) розумність строків розгляду справи судом;
- 9) неприпустимість зловживання процесуальними правами;

10) відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення [1].

Очевидно, що кожного року з'являється все більше явищ, які потребують правового регулювання, щоби не залишатися поза сферою дії правової площини. Безперечно, одразу законодавець не може передбачити весь спектр змін, формацій, але, вивчивши та проаналізувавши їхню сутність, він може внести якісні зміни до чинного законодавства. У такому правовому вдосконаленні зацікавлений не лише законодавець, а й держава та суспільство загалом.

Як ми бачимо, і Конституція України [2], і Кодекс адміністративного судочинства України визнають необхідність дії принципу верховенства права, адже саме права, свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Реалізація цього принципу неможлива без ефективного судового захисту прав, свобод та інтересів особи. Саме необхідність у створенні ефективних механізмів судового захисту зумовила оновлення процесуальних норм та стала підставою для ухвалення Закону України № 2147 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 р., який набрав чинності 15 грудня 2017 р. [3].

На наш погляд, цей Закон став справжнім поштовхом для дієвого подолання численних колізій, прогалин, фікцій у законодавстві, які із часом стають усе більшою загрозою ефективному захисту прав, свобод та інтересів громадян.

Передумови для ухвалення нових процесуальних норм сформувались об'єктивно. Очевидно, що процесу-

альні інструменти та правові засоби, за допомогою яких здійснювалося судочинство раніше, уже потребували вдосконалення. Показовою є ситуація, коли тисячі громадян вимушені були звертатись до суду для вирішення спорів, утворених через прогалини в законодавстві. А судді, у свою чергу, зобов'язані були щоразу вивчати та розглядати такі однотипні справи. У такому разі постає питання, чи сприяє це оперативності й ефективності, якості розгляду таких справ в адміністративних судах? Звичайно ж, ні.

Так, однією з новел Закону від 3 жовтня 2017 р. № 2147 є введення в КАС України таких процесуальних інститутів, як «зразкова справа» та «типова справа». Цю процедуру розроблено за прикладом «пілотних рішень», які ухвалює Європейський суд з прав людини [4].

Пілотне рішення – це остаточне рішення в справі, що розглядається першочергово, в якій Європейський суд з прав людини визнає порушення прав, гарантованих Конвенцією, а також встановлює, що таке порушення має масовий характер через системно-структурну дисфункцію правової системи держави-відповідача, накладає на державу-учасницю зобов'язання вжити заходів загального характеру для зупинення порушень за аналогічними справами та недопущення їх виникнення в майбутньому, виконання якого перебуває під особливим наглядом Комітету міністрів Ради Європи. Ст. 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод – згідно із тлумаченням цієї статті в контексті ст. 1 – покладає на державу-відповідача юридичний обов'язок вжити під наглядом Комітету міністрів відповідних загальних та/або індивідуальних заходів для захисту прав заявника, порушення яких встановлено Судом. Таких заходів держава-відповідач повинна вжити також стосовно інших осіб, ситуація яких аналогічна ситуації заявника – насамперед шляхом вирішення проблем, які спонукали Суд до таких висновків. Інформація про ініціювання процедур пілотного рішення, ухвалення пілотних постанов і їх виконання, а також про припинення таких процедур повинна публікуватися на сайті Суду в мережі Інтернет. Стосовно України «пілотними» нині є такі рішення:

1. «Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15 жовтня 2009 р. (заява № 40450/04).
2. «Харченко проти України» від 10 лютого 2011 р. (заява № 40107/02).
3. «Балицький проти України» від 3 листопада 2011 р. (заява № 12793/03).
4. «Каверзін проти України» від 15 травня 2012 р. (заява № 23893/03).
5. «Василь Івашченко проти України» від 26 липня 2012 р. (заява № 760/03).
6. «Олександр Волков проти України» від 9 січня 2013 р. (заява № 21722/11).
7. «Веренцов проти України» від 11 квітня 2013 р. (заява № 20372/11) [4].

Згідно із ч. 2 ст. 125 Конституції України, Верховний Суд є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, а в ст. 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що Верховний Суд повинен забезпечувати сталість та єдність судової практики. У зв'язку із цим окрему увагу в Законі приділено створенню механізмів, які забезпечать єдність практики застосування права Верховним Судом [2; 6].

Зокрема, типовою справою називають «адміністративні справи, відповідачем у яких є той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та в яких позивачами заявлено аналогічні вимоги» [1].

Щоби відповісти на питання: чому ця справа є саме «типовою»? , вважаємо за необхідне з'ясувати семантику даного слова в «Академічному тлумачному словнику», отже, типовий – це такий:

- 1) який відзначається ознаками, властивими якій-небудь сукупності осіб, явищ, предметів і т. ін;
- 2) який часто трапляється; характерний, звичайний, природний для кого-, чого-небудь;
- 3) який виявляє загальне в частковому, індивідуальному;
- 4) який є зразком, стандартом для низки однорідних явищ, фактів і т. ін. [5].

Зразкова адміністративна справа – типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення. Ознаки типовості визначені в п. 21 ч. 1 ст. 4 КАС України [1].

Під час ухвалення рішення в типовій справі, яке відповідає ознакам, зазначеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, суд повинен враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені в рішенні за результатами розгляду зразкової справи (ч. 3 ст. 291 КАС України). Також суд має право зупинити провадження в справі в разі розгляду типової справи й оприлюднення повідомлення Верховного Суду про відкриття провадження в зразковій справі – до набуття чинності рішенням Верховного Суду. Отже, відпадає необхідність в апеляційному та касаційному оскарженні рішень, які будуть ухвалені судами першої інстанції за наслідками розгляду типових справ з урахуванням правових висновків, викладених у рішенні Верховного Суду, ухваленому за результатами розгляду зразкової справи. Загалом, розгляд великої кількості типових справ помітно прискориться, оскільки судам, які розглядають ці справи, знадобиться менше часу для ухвалення рішень.

Запровадження такого інституту буде прогресивним і вельми корисним для формування єдиної правозастосовної практики в однотипних судових спорах. Основною перевагою процедури розгляду зразкової справи є те, що за появи одноманітних справ щодо застосування будь-якої норми вища судова інстанція одразу висловлює свою правову позицію, яку враховуватимуть у всіх аналогічних справах. Отже, зразкові справи спрямовані на розвантаження судів і слугуватимуть упровадженню судового прецеденту в Україні.

За детермінацією даних визначень можемо резюмувати, що введення таких понять є важливим кроком для впровадження судового прецеденту в Україні. Сам факт визнання за Верховним Судом права на створення судового прецеденту (творення права) є кроком уперед шляхом розвитку України як соціальної, правової держави тому, що відбувається зміна сприйняття права та судової практики в суспільстві. Судові рішення в зразкових справах набувають ознак реального носія об'єктивної інформації та джерела права.

Прецедент (від лат. *praecedens* – «той, що передує») – випадок або подія, що мала місце в минулому та є прикладом або підставою для аналогічних дій у сьогоденні. Академічний словник визначає прецедент у праві як рішення суду щодо певної справи, яке надалі є взірцем для судів під час розгляду аналогічних справ [5].

Тому, як бачимо, запровадження таких інститутів засвідчує, що прецедентне право – це «динамічне, живе право», яке виконує основну функцію права – забезпечувати вирішення життєвих проблем. Тобто запровадження таких важливих процедурних змін до КАС України надалі сприятиме забезпеченню передбачуваності й єдності правозастосовної практики, швидкому розгляду великої кількості однотипних справ, зменшенню навантаження на суддів.

На практиці все відбувається так.

У поданні про розгляд справи Верховним Судом як зразкової зазначаються підстави, з яких суд, що надає подання, вважає, що справа має бути розглянута Верховним Судом як зразкова, зокрема посилення на типові справи. До подання додаються матеріали справи. Для вирішення питання про відкриття провадження в зразковій справі Верховний Суд може втручатися з відповідного суду

(судів) матеріали типових справ. Вирішення питання про відкриття провадження в зразковій справі, відмову у відкритті провадження в зразковій справі, розгляд зразкової справи здійснюється колегією суддів Верховного Суду в складі не менше п'яти суддів, визначених відповідно до вимог цього Кодексу. Питання про відкриття провадження в зразковій справі вирішується протягом 10 днів із дня надходження до Верховного Суду матеріалів, зазначених у ч. 2 цієї статті. Верховний Суд відмовляє у відкритті провадження в зразковій справі, якщо подання не відповідає вимогам ч. 1 та (або) ч. 2 цієї статті, зокрема через значні розбіжності в їх фактичних обставинах, які унеможливають ухвалення для них зразкового рішення. Ухвала про відкриття Верховним Судом провадження в зразковій справі публікується на офіційному веб-порталі судової влади України, а також в одному із загальнодержавних друкованих засобів масової інформації не пізніше ніж за десять днів до дати судового засідання для розгляду зразкової справи [3].

Якщо говорити про конкретні категорії справ, то передусім до типових справ можна віднести справи щодо пенсійних і соціальних виплат, які мають масовий характер і стосуються однієї категорії позивачів. Наприклад, коли йдеться про пенсії військовослужбовців, проблемні питання, що виникають у зоні антитерористичної операції (звільнення від податків, єдиного внеску, статус внутрішньо переміщених осіб, пенсійне забезпечення цих осіб).

15 лютого 2018 р. Верховний Суд уже ухвалив рішення в першій зразковій справі щодо перерахунку пенсії колишньому співробітнику Міністерства внутрішніх справ з урахуванням грошового забезпечення поліцейських. Станом на 14 березня 2018 р. Верховний Суд відкрив ще чотири зразкові провадження, а в трьох витребував матеріали типових справ для вирішення питання про відкриття провадження в зразковій справі [7].

У національних стандартах виокремлюють такі підрозділи щодо вирішення, як: історія справи; аргументи учасників; обставини, установлені судом; джерела права й акти їх застосування; позиція Верховного Суду; оцінка аргументів учасників справи; висновки; ознаки типових справ; обставини зразкової справи, які зумовлюють типове застосування норм матеріального права та порядок застосування таких норм; обставини, які можуть впливати на інше застосування норм матеріального права, ніж у зразковій справі [8].

Орієнтуючись на вищезазначене, на нашу думку, явною перевагою цього інституту є можливість узагальнення й об'єднання справ системним підходом до їх вирішення, що полегшить роботу суддям, тобто:

1. Єдність правозастосовної практики.
2. Швидкий розгляд значної кількості типових справ.
3. Розвантаження суддів (за інформацією офіційного сайту ОАСК, середньомісячне навантаження на суддю тут становить понад 100 справ і матеріалів. Натомість по Україні цей показник трохи перевищує 40 [8]).
4. Підвищення якості адміністративного судочинства.

Проте варто усвідомлювати, що на практиці під час застосування даного інституту може виникати складність, що полягає в правильності ідентифікування справи як типової, застосуванні до неї висновків зразкових справ.

Серед недоліків цього інституту можна зазначити велику залежність долі сотень суперечок від однієї конкретної справи, яка, можливо, має деякі недоліки з якихось обставин, або якщо позивач буде недостатньо кваліфікований для обстоювання своєї позиції (особливо в разі, якщо це будуть суперечки щодо пенсій, соціальних виплат тощо). Адже в майбутньому змінити або переглянути таке рішення буде практично неможливо. Цей ризик може бути знівельовано лише якісним і неупередженим розглядом спору суддями, які за необхідності заповнять прогалини. Тому важливо залучити правозахисні організації, які можуть взяти на себе функцію супроводу зразкових суперечок для осіб, які не можуть оплатити послуги кваліфікованих адвокатів. Яскравим відповідником цього процесу може виступати інститут медіації. Судова медіація ("court-related", "court-connected", "court-annexed mediation" – у дослівному перекладі «медіація, приєднана до суду») є самостійним видом медіації, інтегрованим у судову систему. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки (далі – США) тільки 5% справ доходять до судового розгляду, інші завершуються, не доходячи до суду, завдяки альтернативним способам вирішення. Позасудове врегулювання спорів там розвинене через тривалість строків розгляду справ і вельми високі адвокатські гонорари. У світовій практиці успішно працюють десятки видів примирних процедур.

Отже, серед мінусів виокремлюємо таке:

1. Надмірне завантаження Верховного суду України через право адміністративних судів звертатися з таким поданням.
2. Затягування процесу (передання справи, відкриття провадження, слухання потребує часу).
3. Поверхневий розгляд.

Тобто можемо спостерігати не лише позитивні зрушення, а й ризики такого реформування.

**Висновки.** Отже, провадження за типовими, зразковими справами є однією з нових та найцікавіших новел нового КАС України, яка потенційно істотно впливає на забезпечення єдності судової практики як однієї з найважливіших ознак функціонування ефективного судочинства. Цей інститут дасть змогу істотно знизити завантаження суддів адміністративних судів, зробити розгляд адміністративних спорів швидшим та ефективнішим. Однак існує багато ризиків, пов'язаних із таким докорінним реформуванням. Передусім такі проблеми можуть виникнути за ідентифікування: чи є дана справа типовою та чи підлягає застосуванню під час винесення рішення Верховним Судом за зразковою справою. Також постає низка питань, відповідь на які на даний момент не є такою однозначною, зокрема: роль учасників інших типових справ у процесі розгляду Верховним Судом зразкової справи, можливість оскарження рішення в зразковій справі учасниками інших типових справ, звернення учасників процесу із клопотанням до суду щодо подання до Верховного Суду про розгляд їхньої справи як зразкової, підхід Верховним Судом до формування ознак типової справи. Відповідь на ці й інші проблемні питання, які з'являються в процесі застосування цієї процедури на практиці, ще залишається з'ясувати.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV, з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 02.11.2018).
2. Конституція України від 28 червня 1996 р., з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
3. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII, з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2147-19> (дата звернення: 04.11.2018).
4. Пілотні рішення ЄСПЛ. URL: <https://helpiks.org/5-92158.html>.
5. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/>.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII, з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: ).
7. Про перерахунок та виплату пенсій: рішення ВСУ від 15 лютого 2018 р. № 820/6514/17, Пз/9901/8/18ВСУ. URL: [https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro\\_sud/zrazkova-sprava/rishenna\\_zrazkova\\_820\\_6514\\_17](https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zrazkova-sprava/rishenna_zrazkova_820_6514_17).
8. Григор'єв І. Зразкова справа розвантажить суди і прискорить процес. *Закон і бізнес*. 2017. № 42.